

Research Paper

The Effectiveness of Training by Storytelling Method on Social Skills and Academic Performance in "Experimental Science" Subject for Second Grade Students

Ahmadreza ojinezhad ¹, Seyede zynab moayedi ^{*2}, Fereshte dehghanian ³

1. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

2. Master's degree student in educational sciences, Marvdasht branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

3. Elementary teacher, Shiraz district 3 education department

Received: 17/01/1402

Accepted: 13/03/1402

PP:45-60

Use your device to scan and read the article online

DOI:

[10.30495/ee.2023.1985612.1169](https://doi.org/10.30495/ee.2023.1985612.1169)

Keywords:

education by storytelling method, social skills, academic performance.

Abstract

Introduction: The aim of the current research is to investigate the effectiveness of training by storytelling method on social skills and academic performance in "experimental science" subject for second grade students of primary schools in Shiraz city.

Research methodology: The current research method was quasi-experimental with pre-test and post-test in two experimental and control groups. In this research, subjects were placed in two control and experimental groups. The statistical population in this research included all the students of the second grade of primary school in Shiraz city in the academic year 2022-2023. The researcher selected four classes as a sample using a staged cluster sampling method. For this purpose, questionnaires were given to 80 students and 40 students were randomly selected as the experimental group and 40 students as the control group. The experimental group was trained through storytelling and the control group did not receive any training. The data were collected using two social skills questionnaires and academic performance questionnaires. Descriptive statistics test (mean and standard deviation) and inferential statistics of covariance analysis were used for data analysis.

Findings: As the results indicated, storytelling has a significant effect on the academic performance and social skills of students in "experimental sciences." Storytelling has a significant effect on the dimensions of students' academic performance. Storytelling has a significant effect on the dimensions of students' social skills.

Conclusion: It seems that the storytelling method has a significant effect on the social skills and academic performance of the "experimental science" subject of the second grade primary school students in Shiraz city.

Citation, Ahmadreza ojinezhad ¹, Seyede zynab moayedi ^{*2}, Fereshte dehghanian ³; Effectiveness of training via storytelling upon (on) social skills and academic performance in "Experimental Science" course for primary students of Shiraz. Journal of Transcendent Education, Vol 3, No 1, Spring, 2023, Pp 45-60

Corresponding author: Seyede zynab moayedi

Address: M.A in educational research

Email: m67teacher@gmail.com

شاپا الکترونیکی: 2783-4255

مقاله پژوهشی

اثربخشی آموزش به روش قصه‌گویی بر مهارت‌های اجتماعی و عملکرد تحصیلی درس علوم تجربی دانش‌آموزان

دکتر احمدرضا اوجی نژاد¹، سیده زینب مویدی^{2*}، فرشته دهقانیان³

1. استادیار گروه علوم تربیتی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.
2. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.
3. آموزگار دوره ابتدایی، اداره آموزش و پرورش ناحیه 3 شیراز

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر، اثربخشی آموزش به روش قصه‌گویی بر مهارت‌های اجتماعی و عملکرد تحصیلی درس علوم تجربی دانش‌آموزان دوره دوم دبستان شهر شیراز است

روش‌شناسی پژوهش: روش پژوهش حاضر شبه‌تجربی همراه با پیش‌آزمون و پس‌آزمون در دو گروه آزمایش و گواه بود. در این پژوهش آزمودنی‌ها در دو گروه کنترل و آزمایش قرار می‌گیرند. جامعه‌ی آماری در این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دوره دوم دبستان شهر شیراز در سال تحصیلی 1401-1402 بود. محقق به صورت روش‌نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای، چهار کلاس را به عنوان نمونه انتخاب کرد. بدین منظور به 80 نفر از دانش‌آموزان پرسشنامه‌ها داده شد و به طور تصادفی 40 نفر به عنوان گروه آزمایش و 40 نفر هم به عنوان گروه کنترل انتخاب شدند. گروه آزمایش از طریق آموزش به روش قصه‌گویی آموزش دیدند و گروه کنترل هیچ نوع آموزشی نداشتند. داده‌ها با استفاده از دو پرسشنامه مهارت اجتماعی و پرسشنامه عملکرد تحصیلی جمع‌آوری شده است **یافته‌ها:** همانطور که نتایج نشان داد، قصه‌گویی بر عملکرد تحصیلی و مهارت‌های اجتماعی درس علوم تجربی دانش‌آموزان تأثیر معنادار دارد. قصه‌گویی بر ابعاد عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر معنادار دارد. قصه‌گویی بر ابعاد مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان تأثیر معنادار دارد.

بحث و نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد روش قصه‌گویی بر مهارت‌های اجتماعی و عملکرد تحصیلی درس علوم تجربی دانش‌آموزان دوره دوم دبستان شهر شیراز تأثیر معنادار دارد

تاریخ دریافت: 1402/01/17

تاریخ پذیرش: 1402/03/13

شماره صفحات: 45-60

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

[10.30495/ee.2023.1985612.1169](https://doi.org/10.30495/ee.2023.1985612.1169)

واژه‌های کلیدی: آموزش به روش قصه‌گویی، مهارت‌های اجتماعی، عملکرد تحصیلی

استناد: اوجی نژاد، احمدرضا، مویدی، سیده زینب، دهقانیان، فرشته، (1402) اثربخشی آموزش به روش قصه‌گویی بر مهارت‌های اجتماعی و عملکرد تحصیلی درس علوم تجربی دانش‌آموزان دوره دوم دبستان شهر شیراز. فصلنامه آموزش و پرورش متعالی، دوره سوم شماره 1، شماره صفحات 45-60

* نویسنده مسئول: سیده زینب مویدی

نشانی: گروه علوم تربیتی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

پست الکترونیکی: m67teacher@gmail.com

مقدمه

آموزش و پرورش را می توان سازمان انسان سازی، رشد و توسعه ای جامعه دانست. از مهمترین عواملی که در آموزش و پرورش نقش کلیدی دارند دانش آموز است. پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، یکی از شاخص های مهم در ارزیابی نظام های آموزشی است و تمام کوشش ها و کوشش های این نظام، در واقع برای پوشاندن جامه عمل به این امر است. به عبارتی، جامعه و بطور ویژه نظام های آموزشی، نسبت به سرنوشت فرد، رشد و تکامل موفقیت آمیز وی و جایگاه او در جامعه، علاقه مند و نگران بوده و انتظار دارند فرد در جوانب گوناگون اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و توانایی و نیز در ابعاد شخصیتی، عاطفی و رفتاری، آنچنان که باید پیشرفت و تعالی یابد. بی تردید هیچ نظام آموزشی نمی تواند صد در صد به اهداف آموزشی خود برسد. ولی موفق بودن هر نظام آموزشی به نزدیک تر شدن هر چه بیشتر، به اهداف تعیین شده بستگی دارد. اما به رغم همه ای این پیشرفت ها هنوز با انواعی از محدودیت ها و نقایص همراه می باشیم. اینکه مسئله ای افت تحصیلی و عملکرد تحصیلی یکی از مهم ترین و شاید اساسی ترین فاکتور مورد توجه برنامه ریزان آموزشی است شکی در آن نیست عملکرد تحصیلی به معنای توانایی اثبات موفقیت در اکتساب پیامدی است که برای آن طرح ریزی و برنامه ریزی شده است (Fereydoni Moghadam, 2013). زندگی تحصیلی از مهمترین دوره های زندگی فرد است که بر تربیت و یادگیری ثمربخش و موفقیت آمیز فرد تاثیر میگذارد و در آنجا لیاقتها و تواناییها به بار مینشینند و پیشرفتهای علمی حاصل میشود عملکرد تحصیلی بیانگر این مطلب است که دانش آموز، معلم و نهادهای آموزشی تا چه حد به اهداف خود دست یافته اند و به طور کلی متناسب با موفقیت دانش آموزان در مدرسه سنجیده میشود و متغیرهای زیادی وجود دارد که بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان تاثیر میگذارد (Nasirzadeh, 2023).

موضوع مهم دیگری که در رابطه با کودکان بایستی مدنظر قرار داد، بحث رشد اجتماعی آنان است. یکی از اهداف آموزشی و پرورشی دانش آموزان رشد مهارت های اجتماعی آنان است. مهارت های اجتماعی در دانش آموزان توانایی ارتباط و همکاری را در آنان افزایش داده و باعث می شود که آنان از رفتارهای نامعقول اجتماعی اجتناب کنند و رفتارهای اجتماعی را یاد بگیرند که به مشارکت آنها در تحصیل کمک کند نتایج تحقیقات نشان داده است ضعف در مهارت های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی افراد اثر منفی میگذارد همچنان مشخص شده است که نارسایی در مهارت اجتماعی کودکان و دانش آموزان در تحول شخصیت و سازش پذیری وی با محیط پیرامون تاثیر منفی میگذارد که این خود میتواند مانع شکوفایی قابلیت ها، خلاقیتها و مسئولیتها شود (Factor, 2022).

انسان موجودی اجتماعی است و روابط اجتماعی نقش مرکزی را در زندگی اجتماعی انسان بازی می کند. از دوران کودکی ما به دیگران به خصوص والدین برای کمک به برطرف کردن نیازهای پایه ای خود مثل امنیت، نگهداری، سرپناه، ایجاد حمایت عاطفی، حفظ دچار تغییر و دگرگونی می شود، در سلامت جسمی و عاطفی افراد تاثیرگذار است. روابط اجتماعی بر سلامت از طریق مسیرهای مختلف می تواند تأثیرات مثبت و منفی بگذارد. برای مثال می تواند موجب تغییر در نگرش و پاسخ به عوامل استرس زا، تأثیر بر روی اثرات زیستی حساسیت به استرس و تغییر در رفتارهای بهداشتی شود (Adam et al., 2011). مهارت های اجتماعی به معنای تعامل، عملکرد اجتماعی یا مهارت های بین فردی است. مهارت های اجتماعی رفتارهایی نظیر همکاری، مسئولیت پذیری، همدلی، خوب شدن داری و خوداتکالی را شامل می شود. که به کودک کمک می کند تا با دیگران روابط منطقی و موفق برقرار کند. دانش آموزان با مهارت اجتماعی به آسانی می توانند با اجتماع خویش سازگار شده و تعارض های روانی را از بین ببرند و به گونه ای کارآمد با مشکلات خود مقابله کنند. رشد اجتماعی می تواند، نقش بسیار با اهمیتی در کیفیت زندگی حال و آینده داشته باشد و دانش آموزان می توانند با موفقیت در رشد اجتماعی بر احساسات منفی و مثبت خود کنترل داشته باشند (Rahimian, 2021).

روش های قصه گویی یکی از مداخلاتی است که می تواند در زمینه بهبود مهارت های اجتماعی و عملکرد تحصیلی در کودکان موثر واقع شود. در قصه گویی با شیوه هایی که از گذشته های دور در بین مردم رایج بوده است اهداف بسیاری نهفته است. در قصه گویی با شیوه های معمول به رشد و پرورش نیروی تخیل، رشد شناخت، تکامل ذوق هنری، شکوفایی شوق مطالعه و حتی توانایی بهبود سوادآموزی و تحصیل توجه بسیاری می شود. قصه گویی با شیوه های قدیمی تر به دلیل ارتباط مستقیم و چهره به چهره قصه گو با مخاطب به کودک این توانایی را می دهد تا با میراث های قومی و ملی خویش آشنا شود و هویت خود را شکل دهد. کودکان در قصه گویی با شیوه های کهن با شرکت در نشست های قصه گویی و گوش دادن به قصه ها، تعبیرها، عبارات، واژه ها و اصطلاحات نویی را می شنوند و با زبان و ادبیات مردم خود آشنا می شوند. در این شیوه ی قصه گویی کودکان با احساس، اندیشه ها و ارزش های گوناگون روبرو می شوند که برای آنها تازه و سرگرم کننده است. قصه ها تخیل کودکان را به جولان درمی آورند و آنها را وارد حوزه ای از ماجراها می کنند که در هیچ حال دیگری فرصت روایی با آنها را ندارند (Pouladi, 2011).

قصه ها رسانه هایی نیرومندی برای انتقال معنا به دیگران ، و کشف معنا ناشناخته قبلی هستند که یمتوان فرصتی برای معنا یابی در موقعیت ها، تعاملات ، گذشته و حال باشد قصه، منبع غنی و شیوه ابزاری خلاق ، آسان و لذت بخش برای آموزش است. به نظر می رسد قصه گویی نسبت به کار مستقیم با کودکان، به دلیل علاقه وافر آن ها به داستان، جالب تر و لذت بخش تر است و در نتیجه توجه کودکان را بیشتر و بهتر متمرکز می کند و از آنجا که کودک در جریان داستان به کشف موقعیت مشکل و انتخاب راه حل می پردازد، تعمیم پذیری و سرایت به محیط طبیعی را به بهترین نحو فراهم می کند. (Sandai and Reed, 2020)

بنابراین پژوهش به اثربخشی آموزش به روش قصه گویی بر مهارت های اجتماعی و عملکرد تحصیلی درس علوم تجربی دانش آموزان دوره دوم دبستان شهر شیراز پرداخته است. دبستان اولین مکان اجتماعی رسمی جدا از خانواده است و هر کدام از مراکز به فراخور منابع و زمان موجود و تجربیات گذشته و حال معلمان، بازی ها و برنامه های آموزشی را به کودکان آموزش می دهند. این برنامه ها اکثراً به صورت سازمان یافته تعریف نشده اند و کمتر به پرورش جامع حواس کودکان توجه کرده اند در نهایت می توان گفت درس علوم تجربی به عنوان یکی از مؤثرترین دروس پایه می بایست در دوران ابتدایی ارائه شود، بنابراین با توجه به اهمیت پژوهش پژوهشگر بر آن شد به دنبال پاسخ گویی به این سوال باشد که آیا قصه گویی بر مهارت های اجتماعی و عملکرد تحصیلی درس علوم تجربی دانش آموزان دوره دوم دبستان شهر شیراز تاثیر معنادار دارد؟

فرضیه های پژوهش

فرضیه اصلی:

قصه گویی بر مهارت های اجتماعی و عملکرد تحصیلی درس علوم تجربی دانش آموزان تاثیر معنادار دارد.

فرضیه های فرعی:

قصه گویی بر ابعاد مهارت های اجتماعی درس علوم تجربی دانش آموزان تاثیر معنادار دارد.

قصه گویی بر ابعاد عملکرد تحصیلی درس علوم تجربی دانش آموزان تاثیر معنادار دارد.

پیشینه پژوهش

ماری (Marie, 2017) نیز در پژوهشی نشان می دهد که مداخلات قصه گویی کودکانی که در مقایسه با داستان های اولیه خود و داستان های کودک از گروه شاهد افزایش معناداری در خود آگاهی، خود مراقبتی، آگاهی اجتماعی همدلی و تصمیم گیری مسئولانه دارند. بهبود در مهارت های ارتباطی در هر دو گروه مشهود بود، تفاوت جنسی معنی داری وجود نداشت. شیوه های قصه گویی می تواند به طور قابل توجهی در افزایش مهارت های اجتماعی و عاطفی کودکان کمک کند.

ساندرس و ویلسون (Saunders & Wilson, 2019) در پژوهش خود تحت عنوان تاثیر قصه درمانی بر افزایش مهارت های

اجتماعی در کودکان پیش دبستانی نشان داد که قصه درمانی بر افزایش مهارت های اجتماعی موثر است.

بهمنی و برزگر (Bahmani & barzegar, 2017) در نتایج پژوهش خود نشان دادند که قصه درمانی بر کاهش پرخاشگری در

کودکان تأثیر دارد و باعث کاهش پرخاشگری در کودکان می شود.

ژاکلین لی (Jacqueline Lee, 2020) در پژوهش خود نشان داد که روش های قصه درمانی برای تقویت قدرت شاخص های

کودکان در برابر خشونت های خانگی و کاهش تأثیر تجارب گذشته و مداوم خشونت در آنها، و نیز سایر مشکلات در زندگی روزمره آنها مفید هستند.

فروزانفر (Furozanfar, 2017) در تحقیقی تحت عنوان اثربخشی قصه گویی بر مهارت های اجتماعی کودکان انجام داد نتایج

نشان داد که تحلیل داده ها با استفاده از تحلیل کوواریانس نشان داد که قصه گویی بر مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر پایه سوم ابتدایی در گروه آزمایش پس از پایان 10 جلسه به طور معناداری موثر بوده است. این نتایج نشان می دهد که قصه گویی علاوه بر اثربخشی بر مهارت های اجتماعی همچنین می توان از قصه گویی در آموزش و ارتقای مهارت بیان کردن احساسات، مراقبت از خود و همدلی که از مهارت های اجتماعی می باشد، استفاده کرد.

پودات (Podat, 2020) در تحقیقی تحت عنوان تاثیر قصه گویی بر پرورش مهارت، هوش و فعالیت های اجتماعی دانش آموزان

انجام داد نتایج نشان داد که قصه گویی با ایجاد قوه تخیل، توانایی تفکر خلاقانه و در نهایت توانایی خلاقیت، توان ایجاد نسلی با توانایی ابراز خلاقیت را دارد

باقریان (2021, Bagherian) در تحقیقی تحت عنوان اثربخشی قصه گویی بر آموزش هوش اجتماعی کودکان پیش دبستانی شهرستان کرمانشاه انجام داد نتایج نشان داد که با توجه به اثربخشی این روش آن را می توان در زمره روش های آموزشی، تربیتی، پرورشی و حتی درمانی مؤثر و مقرون به صرفه برای افزایش کیفیت تعاملات کودک با جامعه و دیگر افراد قرار داد و از آن در مراکز آموزشی و درمانی به صورت بهینه استفاده کرد.

افضل خانی (2022, Afzalkhani) در تحقیقی تحت عنوان مقایسه دو روش بازی و قصه گویی بر مهارت خودیاری و مهارت های اجتماعی کودکان پیش دبستانی انجام داد نتایج نشان داد که پس از تعدیل نمرات پیش آزمون، تفاوت بین گروه آزمایش و کنترل در متغیرهای مهارت خودیاری و مهارت های اجتماعی، مهارت خودیاری و مهارت های اجتماعی کودکان با شیوه بازی گروهی و قصه گویی گروهی با توجه به میانگین ها افزایش یافته همچنین با کنترل پیش آزمون بین کودکان پیش دبستانی گروه آزمایش و گروه کنترل از لحاظ مهارت اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد، بین اثربخشی برنامه های آموزش حل مسئله به شیوه بازی گروهی و قصه گویی بر بهبود مهارت های خودیاری و اجتماعی کودکان پیش دبستانی دختر و پسر تفاوتی وجود ندارد.

اسد و مقتدر (2022, Asad & Moghtader) در تحقیقی تحت عنوان اثربخشی قصه گویی به روش هدفمند بر ارزش های زندگی (مسئولیت پذیری - احترام) و قضاوت اخلاقی کودکان دبستانی انجام داد نتایج نشان داد که آموزش قصه گویی به روش هدفمند بر ارزش های زندگی (مسئولیت پذیری - احترام) و قضاوت اخلاقی مؤثر بوده است ($P < 0/001$). از این رو می توان از قصه گویی به عنوان یک روش آموزشی غیرمستقیم و متناسب با دنیای کودکی به صورت آزاد با روش های از پیش تعیین شده با توجه به آموزه خاص و هدفمند اخلاقی بهره گرفت.

خلیل پور (2022, Khalilpour) در پژوهشی تحت عنوان اثربخشی کاربرد برنامه درسی قصه گویی و نمایش خلاق بر مهارت ابراز وجود کودکان پیش دبستانی انجام داد نتایج نشان داد که نتایج به دست آمده نشان میدهد به کارگیری قصه گویی و نمایش خلاق بر مهارت ابراز وجود و توانایی های شناختی کودکان پیش دبستانی شاهین شهر تاثیر دارد.

روش شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر شبه تجربی همراه با پیش آزمون و پس آزمون در دو گروه آزمایش و گواه بود. در این پژوهش آزمودنی ها در دو گروه کنترل و آزمایش قرار می گیرند: جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه دانش آموزان دوره دوم دبستان شهر شیراز در سال تحصیلی 1401-1402 بود. محقق به صورت روش نمونه گیری خوشه ای مرحله ای چهار کلاس را به عنوان نمونه انتخاب بدین منظور به 80 نفر از دانش آموزان پرسشنامه ها داده شد و به طور تصادفی 40 نفر به عنوان گروه آزمایش و 40 نفر هم به عنوان گروه کنترل انتخاب شدند. گروه آزمایش از طریق آموزش به روش قصه گویی آموزش دیدند و گروه کنترل هیچ نوع آموزشی نداشتند.

ابزار گرد آوری اطلاعات

الف) پرسشنامه مهارت اجتماعی

پرسشنامه مهارت های اجتماعی دانش آموزان توسط گرشام و البوت در سال (1990) طراحی شده است. این پرسشنامه در ایران، توسط اسلامی و همکاران (1393) بر روی دانش آموزان اعتبار یابی شده است. این پرسشنامه دارای 27 سوال و 4 مولفه خودکنترلی (1 تا 8)، همدلی (9 تا 15)، ابراز وجود (16 تا 21) و همکاری (22 تا 27) می باشد و بر اساس طیف سه گزینه ای لیکرت به سنجش مهارت های اجتماعی دانش آموزان می پردازد. تحلیل بر اساس مولفه های پرسشنامه

به این ترتیب که ابتدا پرسشنامه ها را بین جامعه خود تقسیم و پس از تکمیل پرسشنامه ها داده ها را وارد نرم افزار اس پی اس اس کنید. البته قبل از وارد کردن داده ها شما باید پرسشنامه را در نرم افزار اس پی اس اس تعریف کنید و سپس شروع به وارد کردن داده ها کنید.

چگونگی کار را برای شفافیت بیشتر به صورت مرحله به مرحله توضیح می دهیم

مرحله اول. وارد کردن اطلاعات تمامی سوالات پرسشنامه (دقت کنید که شما باید بر اساس طیف لیکرت عمل کنید).

مرحله دوم. پس از وارد کردن داده های همه سوالات، سوالات مربوط به هر مولفه را کمیوت (compute) کنید. مثلا اگر مولفه اول

X و سوالات آن 1 تا 7 است شما باید سوالات 1 تا 7 را compute کنید تا مولفه x ایجاد شود.

به همین ترتیب همه مولفه ها را ایجاد کنید و پس از این کار در نهایت شما باید همه مولفه ها که ایجاد کردید را با هم compute کنید تا این بار متغیر اصلی تحقیق به وجود بیاید که به طور مثال متغیر مدیریت دانش یا ... است. مرحله سوم. حالا شما هم مولفه ها را به وجود آورده اید و هم متغیر اصلی تحقیق را؛ حالا می توانید از گزینه آنالیز هر آزمونی که می خواهید برای این پرسشنامه (متغیر) بگیرید. مثلا می توانید آزمون توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد، واریانس) یا می توانید آزمون همبستگی را با یک متغیر دیگر بگیرید.

- نمره گذاری پرسشنامه:
مقیاس درجه بندی سوالهای پرسشنامه

• تحلیل (تفسیر)	اغلب اتفاق می افتد	بعضی وقت ها اتفاق افتاده	هرگز اتفاق نیفتاده
	2	1	0

بر اساس میزان نمره پرسشنامه

بر اساس این روش از تحلیل شما نمره های به دست آمده را جمع کرده و سپس بر اساس جدول زیر قضاوت کنید. توجه داشته باشید میزان امتیاز های زیر برای یک پرسشنامه است در صورتی که به طور مثال شما 10 پرسشنامه داشته باشید باید امتیاز های زیر را ضربدر 10 کنید

مثال: حد پایین نمرات پرسشنامه به طریق زیر بدست آمده است

تعداد سوالات پرسشنامه * 1 = حد پایین نمره

حد بالایی نمرات	حد متوسط نمرات	حد پایین نمره
54	27	0

امتیازات خود را از 27 عبارت فوق با یکدیگر جمع نمایید. حداقل امتیاز ممکن 0 و حداکثر 54 خواهد بود.

نمره بین 0 تا 18: میزان مهارت های اجتماعی دانش آموزان در حد پایینی می باشد.

نمره بین 18 تا 36: میزان مهارت های اجتماعی دانش آموزان در حد متوسطی می باشد.

نمره بالاتر از 36: میزان مهارت های اجتماعی دانش آموزان در حد بالایی می باشد.

روایی و پایایی

برای سنجش اعتبار محتوای پرسشنامه از دیدگاه متخصصان، استادان دانشگاه و صاحب نظران خبره استفاده شد. در این مرحله با انجام مصاحبه های مختلف و کسب دیدگاه افراد اصلاحات لازم به عمل آمده و به این ترتیب اطمینان حاصل گردید که پرسشنامه همان خصیصه مورد نظر پژوهش را خواهد سنجید. گرشام و الیوت در سال (1990)، در پژوهشی ضریب آلفای کرونباخ را 0/91 گزارش کردند و در ایران توسط رحیمان، 1399، 0/95 گزارش شد محقق نیز پایایی پرسشنامه را 0/91 گزارش کرد

ب) پرسشنامه عملکرد تحصیلی

این پرسشنامه در سال 1994 توسط فام و تیلور ساخته شده است. پرسشنامه عملکرد تحصیلی فام و تیلور، به سنجش میزان عملکرد و عملکرد تحصیلی در پنج بعد زیر می پردازد:

- خودکارآمدی 29، 30، 31، 32، 33، 34، 35، 36
 تاثیرات هیجانی 12، 13، 14، 15، 16، 17، 18، 19
 برنامه ریزی 1، 2، 3، 4، 8، 9، 10، 11، 40، 43، 44، 45، 46، 48
 فقدان کنترل پیامد 5، 6، 37، 38
 انگیزش 20، 21، 22، 23، 24، 25، 26، 27، 28، 39، 41، 42، 47

این پرسشنامه دارای 48 سوال است و جواب هر سوال به صورت لیکرت پنج درجه ای از هیچ تا خیلی زیاد می باشد. برای بدست آوردن امتیاز مربوط به هر بعد، مجموع امتیازات مربوط به تک تک سوالات آن بعد را با هم محاسبه نمائید. نکته: پس از محاسبه مولفه ها، جهت محاسبه ی نمره کل عملکرد تحصیلی باید سوالات مربوط به مولفه های تاثیرات هیجانی و فقدان کنترل پیامد معکوس شده و سپس با نمره ی سایر مولفه ها جمع شود. ضمناً سوال شماره ی 7 نمره نمی گیرد. در پرسشنامه عملکرد تحصیلی، 5 عامل که عبارتند از: خودکارآمدی، تاثیرات هیجانی، برنامه ریزی، فقدان کنترل پیامد، انگیزش مورد مقایسه قرار گرفته اند. به هر یک از این عامل ها نمره ای اختصاص یافته است که به ترتیب 5 و 4 و 3 و 2 و 1 می باشد و بر این اساس نمره کمتر از 53 نشان دهنده خودکارآمدی ضعیف و نمره بالاتر از 85 نشان دهنده کارآمدی قوی می باشد. نمره کمتر از 28 بیانگر تاثیرات هیجانی ضعیف و نمره 53 به بالا بیانگر تاثیرات هیجانی قوی می باشد. نمره کمتر از 11 بیانگر برنامه ریزی ضعیف و نمره بالاتر از 23 بیانگر برنامه ریزی قوی می باشد. نمره کمتر از 6 بیانگر کنترل پیامد ضعیف و نمره بالاتر از 13 بیانگر فقدان کنترل پیامد قوی می باشد. نمره کمتر از 14 بیانگر انگیزش ضعیف و نمره بالاتر از 24 بیانگر انگیزش قوی می باشد. نمره کمتر از 120 بیانگر عملکرد تحصیلی ضعیف و نمره بالاتر از 175 بیانگر عملکرد تحصیلی قوی و نمره بین 121-174 بیانگر عملکرد تحصیلی متوسط می باشد

روایی و پایایی

برای سنجش اعتبار محتوای پرسشنامه از دیدگاه متخصصان، استادان دانشگاه و صاحب نظران خبره استفاده شد. در این مرحله با انجام مصاحبه های مختلف و کسب دیدگاه افراد اصلاحات لازم به عمل آمده و به این ترتیب اطمینان حاصل گردید که پرسشنامه همان خصیصه مورد نظر پژوهش را خواهد سنجید. فام و تیلور (1994)، در پژوهشی ضریب آلفای کرونباخ را 0/88 گزارش کردند و در ایران توسط نصیر زاده (1402) 0/85 گزارش شد محقق نیز پایایی پرسشنامه را 0/89 گزارش کرد

بسته آموزش مفاهیم علوم (تجربی) از طریق قصه گویی

با مطالعه و بررسی کتاب های آموزشی مفاهیم علوم در دوره دوم ابتدایی برای پژوهش حاضر انتخاب و از بین داستان های متعدد کتاب علوم ده داستان در مجموع برای اجرا انتخاب شد.

روش اجرا

پس از تهیه پرسشنامه ها به منظور اجرای تحقیق، پرسشنامه در اختیار دانش آموزان قرار گرفت. لازم به ذکر می باشد. قبل از توزیع پرسشنامه از توضیحات لازم درباره نحوه تکمیل پرسشنامه ها به افراد داده و همچنین ضرورت پژوهش بیان گردید و به افراد درباره محرمانه بودن اطلاعات اطمینان خاطر داده شد و در نهایت پرسشنامه ها ارسال شد و پس از آن خروجی داده ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته های تحقیق

فرضیه اصلی:

قصه گویی بر مهارت های اجتماعی و عملکرد تحصیلی درس علوم تجربی دانش آموزان تاثیر معنادار دارد.

الف) تاثیر قصه گویی بر عملکرد تحصیلی

• بررسی پیش فرض های تحلیل کوواریانس:

1- پیش فرض طبیعی بودن¹ توزیع نمرات:

جدول 1: بررسی نرمال بودن متغیر عملکرد تحصیلی کلی

آزمون کولموگروف-اسمیرنوف			متغیر
سطح معناداری	آماره	تعداد	
0/5	0/778	80	عملکرد تحصیلی پیش آزمون
0/2	1/02	80	عملکرد تحصیلی پس آزمون

نتایج تحلیل جدول فوق نشان می دهد که مقدار سطوح معناداری در آزمون فوق الذکر از 0/05 بزرگ تر است. فرضیه صفر در آزمون کولموگروف - اسمیرنوف، پیروی داده ها از توزیع مورد نظر (که در این جا نرمال است) می باشد. فرضیه مقابل آن عبارت است از عدم پیروی داده ها از توزیع مورد نظر (که در این جا نرمال است)، با توجه به مقدار سطوح معناداری و عدم رد فرضیه صفر، توزیع داده ها منطبق بر توزیع نرمال قلمداد می گردد.

2- همگونی واریانس: گروه های آزمودنی باید از لحاظ واریانس همگون باشند. آزمون لوین این پیش فرض را آزمایش می کند.

جدول 2: تعیین برابری واریانس نمرات عملکرد تحصیلی (آزمون لوین)

متغیر	مقدار f	درجه آزادی اول	درجه آزادی دوم	سطح معناداری (p)
عملکرد تحصیلی پیش آزمون	3/9	1	78	0/052
عملکرد تحصیلی پس آزمون	0/2	1	78	0/6

همانگونه که از جدول فوق مشاهده می شود مقدار f در مورد متغیر عملکرد تحصیلی پیش آزمون و پس آزمون معنادار نشده است ($0/05 > p$)، بنابراین نتیجه می گیریم که بین میزان واریانس نمرات گروه آزمایش و کنترل در پس آزمون این متغیر ها تفاوت معنادار وجود ندارد و این پیش فرض رعایت گردیده است.

بنابراین با توجه به نتایج بدست آمده برای تحلیل این فرضیه از روش کوواریانس استفاده می شود.

جدول 3: بررسی تفاوت نمرات پس آزمون نمرات عملکرد تحصیلی کلی

منبع تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	f	سطح معناداری	ضریب اتا
اثر پیش آزمون	44/353	1	44/353	0/167	0/6	0/002
اثر متغیر مستقل	68505/016	1	68505/016	258/6	0/0001	0/77
خطا	20391/822	77	264/829	-----	-----	-----
کل تعدیل شده	2149673/00	80	-----	-----	-----	-----

همانگونه که در ردیف دوم مشاهده می شود مقدار f برابر با (258/6) گردیده که این مقدار در سطح (0/0001) معنادار گردیده (چون از سطح قابل قبول 0/05 کمتر می باشد)، بنابراین نتیجه می گیریم که بین میزان نمرات عملکرد تحصیلی در پس آزمون پس از حذف تاثیر

¹ - Normality

پیش آزمون تفاوت معنادار وجود دارد. لذا این فرضیه مورد تایید قرار گرفت یعنی قصه گویی بر افزایش عملکرد تحصیلی افراد تأثیر داشته است. و میزان تأثیر این آموزش بر عملکرد تحصیلی (ضریب اتا) 77/00 درصد است، یعنی 77/00 درصد کل واریانس یا تفاوت های فردی در عملکرد تحصیلی مربوط به تفاوت بین دو گروه است و 23 درصد مربوط به عوامل ناشناخته دیگری است. به عبارت دیگر متغیر قصه گویی سبب شده است تفاوت های فردی در عملکرد تحصیلی 77 درصد افزایش پیدا کند.

جدول 4: میانگین و انحراف معیار نمرات عملکرد تحصیلی در پس آزمون

گروه	تعداد	میانگین تعدیل نشده	انحراف معیار	میانگین تعدیل شده
آزمایش	40	189/80	16/2	189/8
کنترل	40	131/18	16/1	131/1

همانگونه که مشاهده می شود میانگین نمرات عملکرد تحصیلی گروه آزمایش پس از حذف تأثیر پیش آزمون (189/8) و برای گروه کنترل (131/1) گردیده است که این نشان دهنده تأثیر قصه گویی بر افزایش عملکرد تحصیلی افراد گروه آزمایش است.

(ب) تأثیر قصه گویی بر مهارت های اجتماعی

• بررسی پیش فرض های تحلیل کوواریانس:

1- پیش فرض طبیعی بودن توزیع نمرات:

جدول 5 بررسی نرمال بودن متغیر مهارت های اجتماعی کلی

آزمون کولموگروف-اسمیرنوف			متغیر
تعداد	آماره	سطح معناداری	
80	1/28	0/07	مهارت های اجتماعی پیش آزمون
80	1/008	0/2	مهارت های اجتماعی پس آزمون

نتایج تحلیل جدول فوق نشان می دهد که مقدار سطوح معناداری در آزمون فوق الذکر از 0/05 بزرگ تر است. فرضیه صفر در آزمون کلموگروف - اسمیرنوف، پیروی داده ها از توزیع مورد نظر (که در این جا نرمال است) می باشد. فرضیه مقابل آن عبارت است از عدم پیروی داده ها از توزیع مورد نظر (که در این جا نرمال است)، با توجه به مقدار سطوح معناداری و عدم رد فرضیه صفر، توزیع داده ها منطبق بر توزیع نرمال قلمداد می گردد.

2- همگونی واریانس: گروه های آزمودنی باید از لحاظ واریانس همگون باشند. آزمون لوین این پیش فرض را آزمایش می کند.

جدول 6 تعیین برابری واریانس نمرات مهارت های اجتماعی (آزمون لوین)

متغیر	مقدار f	درجه آزادی اول	درجه آزادی دوم	سطح معناداری (p)
مهارت های اجتماعی پیش آزمون	2/73	1	78	0/1
مهارت های اجتماعی پس آزمون	2/72	1	78	0/103

همانگونه که از جدول فوق مشاهده می شود مقدار f در مورد متغیر مهارت های اجتماعی پیش آزمون و پس آزمون معنادار نشده است ($p > 0/05$)، بنابراین نتیجه می گیریم که بین میزان واریانس نمرات گروه آزمایش و کنترل در پس آزمون این متغیر ها تفاوت معنادار وجود ندارد و این پیش فرض رعایت گردیده است.

بنابراین با توجه به نتایج بدست آمده برای تحلیل این فرضیه از روش کوواریانس استفاده می شود.

جدول 7 بررسی تفاوت نمرات پس آزمون نمرات مهارت های اجتماعی کلی

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	f	سطح معناداری	ضریب اتا
اثر پیش آزمون	4704/396	1	4704/396	46/7	0/0001	0/37
اثر متغیر مستقل	4765/895	1	4765/895	47/3	0/0001	0/38
خطا	7755/154	77	100/716	-----	-----	-----
کل تعدیل شده	975684/00	80	-----	-----	-----	-----

همانگونه که در ردیف دوم مشاهده می شود مقدار f برابر با (47/3) گردیده که این مقدار در سطح (0/0001) معنادار گردیده (چون از سطح قابل قبول 0/05 کمتر می باشد)، بنابراین نتیجه می گیریم که بین میزان نمرات مهارت های اجتماعی در پس آزمون پس از حذف تاثیر پیش آزمون تفاوت معنادار وجود دارد. لذا این فرضیه مورد تایید قرار گرفت یعنی قصه گویی بر افزایش مهارت های اجتماعی افراد تاثیر داشته است. و میزان تاثیر این آموزش بر مهارت های اجتماعی (ضریب اتا) 38 درصد است، یعنی 38 درصد کل واریانس یا تفاوت های فردی در مهارت های اجتماعی مربوط به تفاوت بین دو گروه است و 62 درصد مربوط به عوامل ناشناخته دیگری است. به عبارت دیگر متغیر قصه گویی سبب شده است تفاوت های فردی در مهارت های اجتماعی 38 درصد افزایش پیدا کند.

جدول 8 میانگین و انحراف معیار نمرات مهارت های اجتماعی در پس آزمون

گروه	تعداد	میانگین تعدیل نشده	انحراف معیار	میانگین تعدیل شده
آزمایش	40	116/58	9/4	117/2
کنترل	40	102/43	15/2	101/7

همانگونه که مشاهده می شود میانگین نمرات مهارت های اجتماعی گروه آزمایش پس از حذف تاثیر پیش آزمون (117/2) و برای گروه کنترل (101/7) گردیده است که این نشان دهنده تاثیر قصه گویی بر افزایش مهارت های اجتماعی افراد گروه آزمایش است.

فرضیه های فرعی:

فرضیه فرعی اول: قصه گویی بر ابعاد عملکرد تحصیلی دانش آموزان تاثیر معنادار دارد. به منظور بررسی این فرضیه از تحلیل چند متغیره (MANCOVA) استفاده شد.

جدول شماره 9 نتایج تحلیل چند متغیره (مانوا) مولفه های متغیر عملکرد تحصیلی در دو گروه

شاخص	ارزش	مقدار F	درجه آزادی	سطح معنی داری	ضریب اتا	توان آماری
لامبدای ویلکز	0/185	65/1	5/00	0/0001	0/81	1/00

نتایج تحلیل چند متغیره در جدول فوق نشان می دهد که تفاوت بین دو گروه از نظر پنج متغیر به سطح معنی دار رسیده است ($P < 0/05$) لذا فرضیه مورد تأیید قرار گرفته است. میزان اثربخشی قصه گویی بر عملکرد تحصیلی 0/81 بوده است یا به عبارت دیگر 81 درصد تفاوت ها ناشی از عضویت گروهی است. بنابراین در ادامه هر کدام از متغیرها به تفکیک مورد بررسی قرار می گیرد. توان آماری 1 نشان از احتمال بسیار بالای فرض صفر را نشان می دهد. و چنانچه فرض آماری صحیح باشد مقدار آماره فوق صفر خواهد شد.

جدول شماره 10 نتایج تحلیل کو واریانس پس آزمون ابعاد عملکرد تحصیلی در هر دو گروه آزمایش و کنترل

منابع تغییر	شاخص	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	میزان معنی داری	ضریب اتا
-------------	------	---------------	------------	-----------------	---------	-----------------	----------

0/79	0/0001	300/36	9923/513	1	9923/513	خود کار آمدی	گروه
0/39	0/0001	50/3	621/613	1	621/613	تأثیرات هیجانی	
0/72	0/0001	208/1	2142/450	1	2142/450	برنامه ریزی	
0/59	0/0001	112/1	1193/513	1	1193/513	فقدان کنترل	
0/63	0/0001	131/4	4651/25	1	4651/25	انگیزش	
			33/038	78	2576/975	خود کار آمدی	فکله
			12/338	78	962/375	تأثیرات هیجانی	
			10/292	78	802/75	برنامه ریزی	
			10/646	78	802/375	فقدان کنترل	
			35/388	78	276/3	انگیزش	
				80	218647/00	خود کار آمدی	کل تصحیح شده
				80	60391/00	تأثیرات هیجانی	
				80	58702/00	برنامه ریزی	
				80	35767/00	فقدان کنترل	
				80	92824/00	انگیزش	

با مشاهده نتایج بدست آمده در جدول 10 می توان متوجه شد که سطوح معناداری بدست آمده در هر پنج مولفه، معنادار می باشد ($P < 0/05$). میزان تفاوت ها به ترتیب 79، 39، 72، 59 و 63 درصد می باشد، یعنی 79 درصد کل واریانس یا تفاوت های فردی در مولفه خودکارآمدی، 39 درصد مولفه تأثیرات هیجانی، 72 درصد در مولفه برنامه ریزی، 59 درصد در مولفه فقدان کنترل و 63 درصد در مولفه انگیزش به تفاوت بین دو گروه می باشد.

با مشاهده نتایج بدست آمده جدول 1-4 و بیشتر بودن تمامی میانگین های مولفه ها در پس آزمون گروه آزمایش، می توان نتیجه گرفت که قصه گویی بر مولفه های عملکرد تحصیلی اثر معنادار داشته است.

فرضیه فرعی دوم: قصه گویی بر ابعاد مهارت های اجتماعی دانش آموزان تأثیر معنادار دارد. به منظور بررسی این فرضیه از تحلیل چند متغیره (MANCOVA) استفاده شد.

جدول شماره 11: نتایج تحلیل چند متغیره (مانوا) مولفه های متغیر مهارت های اجتماعی در دو گروه

شاخص	ارزش	مقدار F	درجه آزادی	سطح معنی داری	ضریب اتا	توان آماری
لامبدای ویلکز	0/616	11/7	4/00	0/0001	0/384	1/00

نتایج تحلیل چند متغیره در جدول فوق نشان می دهد که تفاوت بین دو گروه از نظر چهار متغیر به سطح معنی دار رسیده است ($P < 0/05$) لذا فرضیه مورد تأیید قرار گرفته است. میزان اثربخشی قصه گویی بر مهارت های اجتماعی 0/38 بوده است یا به عبارت دیگر 38 درصد تفاوت ها ناشی از عضویت گروهی است. بنابراین در ادامه هر کدام از متغیرها به تفکیک مورد بررسی قرار می گیرد. توان آماری 1 نشان از احتمال بسیار بالای فرض صفر را نشان می دهد. و چنانچه فرض آماری صحیح باشد مقدار آماره فوق صفر خواهد شد.

جدول شماره 12 نتایج تحلیل کو واریانس پس آزمون ابعاد مهارت های اجتماعی در هر دو گروه آزمایش و کنترل

منابع تغییر	شاخص	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	میزان معنی داری	ضریب اتا
خودکنترلی	۳	369/8	1	369/8	21/3	0/0001	0/21

0/15	0/0001	13/3	221/113	1	221/113	همدلی	
0/09	0/0001	7/9	132/613	1	132/613	ابراز وجود	
0/33	0/0001	39/2	312/05	1	312/05	همکاری	
			17/33	78	1351/75	خودکنترلی	خطا
			16/507	78	1287/575	همدلی	
			16/729	78	1304/875	ابراز وجود	
			7/951	78	620/15	همکاری	
				80	84026/00	خودکنترلی	کل تصحیح شده
				80	63949/00	همدلی	
				80	51989/00	ابراز وجود	
				80	48366/00	همکاری	

با مشاهده نتایج بدست آمده در جدول 12 می توان متوجه شد که سطوح معناداری بدست آمده در هر چهار مولفه، معنادار می باشد ($P < 0/05$). میزان تفاوت ها به ترتیب 21، 15، 9 و 33 درصد می باشد، یعنی 21 درصد کل واریانس یا تفاوت های فردی در مولفه خودکنترلی، 51 درصد مولفه همدلی، 9 درصد در مولفه ابراز وجود و 33 درصد در مولفه همکاری به تفاوت بین دو گروه می باشد. با مشاهده نتایج بدست آمده جدول 2-4 و بیشتر بودن تمامی میانگین های مولفه ها در پس آزمون گروه آزمایش، می توان نتیجه گرفت که قصه گویی بر مولفه های مهارت های اجتماعی اثر معنادار داشته است.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه اول: قصه گویی بر عملکرد تحصیلی و مهارت های اجتماعی درس علوم تجربی دانش آموزان تاثیر معنادار دارد.

الف) تاثیر قصه گویی بر عملکرد تحصیلی

همانگونه که مشاهده می شود میانگین نمرات عملکرد تحصیلی گروه آزمایش پس از حذف تاثیر پیش آزمون (189/8) و برای گروه کنترل (131/1) گردیده است که این نشان دهنده تاثیر قصه گویی بر افزایش عملکرد تحصیلی افراد گروه آزمایش است. داستان ها و قصه ها قادرند مفاهیم ارزشی و اخلاقی جامعه از قبیل همدردی، شجاعت و بخشندگی را منتقل کنند و از طریق تقویت و تنبیه جانشینی تمایز بین پیامد رفتارهای خوب و بد را نشان دهند؛ قصه ها می توانند بصورت غیرمستقیم باعث رشد یادگیری بهتر گردند؛ داستان ها از زبان برای ترسیم تصویر در ذهن شنونده استفاده می کنند و از این طریق، تفکر دیداری که از اجزاء مهم خلایق است را توسعه می دهند؛ این روش می تواند به توسعه رابطه قصه گو و شنونده کمک کند؛ وقتی قصه ای شنیده می شود ذهن به صورت فعال درگیر می شود و کنجکاوی تحریک شده، به انگیزه ای برای یادگیری تبدیل می شود. مطالب آموخته شده از این طریق کمتر دچار فراموشی می شوند؛ در نهایت، منجر به عملکرد تحصیلی می شود. قصه ها، کودک را با واژگان، اصطلاحات، نام ها، ضرب المثل ها و ... آشنا می سازند و از این راه، علاوه بر ایفای نقش مهم و جدی در یادگیری، فرصت خوبی برای اصلاح لغزش ها و اشکالات زبانی ایجاد می کنند.

قصه به علت کشش، زیبایی و نقشی که در برانگیختن حس کنجکاوی دارد، می تواند بسیاری از مفاهیم را به کودک منتقل کند. هم چنین با انتقال مفاهیم، به روش غیرمستقیم، نه تنها باعث جذب بهتر و سریع تر مفاهیم به ذهن و زبان کودک می شود بلکه نجر به افزایش یادگیری دانش آموز و عملکرد تحصیلی می شود.

قصه گویی در پرورش حس زیبایی شناسی کودک، متوجه ساختن او به دنیای پیرامونش، پرورش عادات مفید در کودک، تشویق حس استقلال طلبی و خلایق وی، پرورش ادبیات کودک، به ویژه در زمینه های زبان آموزی و آموختن کلمات تازه به کودکان، نقش مهمی دارد. کودکان پس از شنیدن قصه، گاه خود به قصه پردازی می پردازند یا با اسباب بازی های خود داستان را نمایش می دهند یا به تغییر بخشی هایی از داستان می پردازند و بنا به علاقه و دنیای خاص خود نام ها یا صفحه ها و حوادث داستان را تغییر می دهند. گاه نیز رفتارهای بدیع و مبتکرانه در کودک دیده می شود که محصول قصه های شنیده یا خوانده و یا دیده شده است. و نهایتاً منجر به خلایق دانش آموز در یادگیری می شود.

قصه‌ها به دلیل زنجیره حوادث، کودکان را وادار می‌کنند که به تعقیب حوادث بپردازند و یا آنچه را که در قصه شنیده در دنیای بیرون جستجو کنند. در یک قصه علمی به خوبی می‌توان زمینه کنجکاوی و یادگیری در بیرون را فراهم کرد.

در قصه‌ها عنصر تخیل بسیار قوی و مؤثر است بسیاری از قصه‌ها دارای عناصر تخیلی هستند. تخیل کودک با شنیدن و خواندن داستان پرورش می‌یابد. گاه دیده شده است که کودک در بیان داستانی که شنیده است به دخل و تصرف می‌پردازد یا داستانی بر همان مبنا می‌سازد اگر این تخیل جهت داده شود، کشف استعداد کودکان در زمینه‌های ادبی و هنری هموار می‌شود. قصه گویی یکی از بهترین راه‌های کشف توان و استعداد کودکان است.

در نهایت می‌توان گفت که قصه گویی از طریق عوامل همچون کمک به پرورش قدرت بیان و عواطف و افکار کودکان، تقویت و پرورش نیروی تخیل در کودکان، تحریک قوه ی ابتکار و ابداع در کودکان، ایجاد عشق و علاقه به یادگیری در کودکان، رشد اعتماد به نفس کودک و علاقه مند ساختن او به آزادی و عدالت اجتماعی، برآورده کردن نیازهای عاطفی کودک و آماده ساختن او برای دریافت پیام های اخلاقی و انسانی و شهروندی خوب بودن می‌تواند در عملکرد تحصیلی دانش آموزان تاثیر گذار باشد.

ب) تأثیر قصه گویی بر مهارت های اجتماعی

همانگونه که مشاهده می‌شود میانگین نمرات مهارت های اجتماعی گروه آزمایش پس از حذف تاثیر پیش آزمون (117/2) و برای گروه کنترل (101/7) گردیده است که این نشان دهنده تاثیر قصه گویی بر افزایش مهارت های اجتماعی افراد گروه آزمایش است. قصه ها به کودکان فرصتی می‌دهند تا خیالبافی هایشان را بیان کرده و موقعیتهای متضاد را بررسی کنند و آنها را قادر می‌سازد به مسائل و احساسهای مهم بپردازند واقع قصه ها چارچوبی برای خودپدیدآیی و نیز آموزش و بالا بردن خود فهمی و کارایی روابط بین فردی فراهم می‌آورند. قصه گویی به کودک کمک می‌کند وقایع چاره ناپذیر را شناسایی کند. قصه ها از آن جهت برای کودکان بسیار برجسته تر می‌شود زیرا که آنها نمی‌توانند به سادگی افکار و احساساتشان را شناسایی و ابراز کنند، به همین دلیل قصه بصورت یکی از روشهای عالی مشاوره کودکان مطرح شده است زمانی که کودکان به قصه گوش فرا می‌دهند یا قصه ای نیمه تمام را تکمیل می‌کنند خود را در نقش قهرمان قصه قرار می‌دهند و در واقع به سمت تعارضهای خودشان می‌روند. آنها ممکن است مهارتها و راه حل‌هایی را که شخصیت‌های قصه بکار می‌برند بطور ناهشیار برای رویارویی با مشکلات خود امانت گیرند. این امر موجب می‌شود آنها بتوانند بر گذشته و شکست های که در آزمون های قبل داشته خود فایق آیند و آینده خود را پر معناتر بیابند قصه ها با فراهم کردن فرصت ها، ایجاد بستری برای تخلیه هیجانی و همانند سازی و بالا بردن درک کودک می‌توانند منبع مهمی در تغییر و بهبود مشکلات و اجتماعی کودکان محسوب شوند و باعث افزایش مهارت های اجتماعی می‌گردد

فرضیه های فرعی:

فرضیه فرعی اول: قصه گویی بر ابعاد عملکرد تحصیلی دانش آموزان تاثیر معنادار دارد.

به منظور بررسی این فرضیه از تحلیل چند متغیره (MANCOVA) استفاده شد. با مشاهده نتایج بدست و بیشتر بودن تمامی میانگین های مولفه ها در پس آزمون گروه آزمایش، می‌توان نتیجه گرفت که قصه گویی بر مولفه های عملکرد تحصیلی اثر معنادار داشته است. قصه گویی به طور ناخودآگاه، ذهن را درگیر می‌کند چرا که قصه- گویی، نوعی آزادی عمل، نشاط، صمیمیت و پرهیز از اجبار در آن دیده میشود. بنابراین در خصوص، شیوه قصه گویی در یادگیری میتواند در گسترش گنجینه لغات، کم کردن فاصله خواندن و درک مطلب و درک حقایق و تجارب زندگی، آشنایی با ادبیات و فرهنگ اقوام و ملل افزایش مهارت گوش سپردن، تمرین تصویرسازی برانگیختن حس کنجکاوی، تقویت شعور اجتماعی رشد و پرورش نیروی تخیل کودکان آشنایی با صفات پسندیده و بیزاری از کارهای ناپسند نقش داشته باشد. قصه گویی همچون نمایش خلاق ابزار تواناسازی دانش آموزان در کلاس درس، ابزاری لذت بخش برای تمرین شنیدن و گفتن و نیز ابزاری برای آموزش مفاهیم، برای برانگیختن علاقه به مطالعه و تحقیق، برای تأکید بر یکه بودن تخیل هر انسان و ابزاری برای توانایی ذهنی معنا ساختن و توانایی ذهنی پیگیری رویداد های داستان است. به یک کلام قصه گویی ابزار آزادی است، چون کودکی که بتواند اندیشه ها و احساسات خود را به زبانی فصیح ابراز کند، کودک مختاری است. با قصه ها می‌توان شیوه‌های گوناگون استفاده از زبان از جمله دستور العمل های آموزشی، روش ها، رمز و رازها، معماها، هشدارها، پرسش ها و توضیحات را نشان داد. آنچه قصه گویی را به هنر تبدیل می‌کند، تخیل خلاق آن است و تخیل موجود زبان است. زبانی که محمل دانش و فرهنگ و معرفت انسان است جانسون (2007) بر این باور است که قصه

گویی ابزاری نیرومند برای کمک به کودکان جهت درک احساسات و رفتارشان است و به آنها یاری می رساند تا احساسات انتزاعی خود را به صورتی عینی درک کنند.

فرضیه فرعی دوم: قصه گویی بر ابعاد مهارت های اجتماعی دانش آموزان تاثیر معنادار دارد.

به منظور بررسی این فرضیه از تحلیل چند متغیره (MANCOVA) استفاده شد. با مشاهده نتایج بدست آمده و بیشتر بودن تمامی میانگین های مولفه ها در پس آزمون گروه آزمایش، می توان نتیجه گرفت که قصه گویی بر مولفه های مهارت های اجتماعی اثر معنادار داشته است. قصه های با مضامین اجتماعی به طور موفقیت آمیزی برای نیازهای رفتاری و اجتماعی متنوعی در کودکان از قبیل کنترل خشم و عصبانیت، مهارت های اجتماعی کاربرد دارند از ویژگی های قصه، کارکرد، آشکارسازی غیر مستقیم نیازها و انگیزه های پنهان مخاطب است. قصه گویی می تواند نقش اساسی در رشد مهارت اجتماعی و نیز تقویت سواد کودکان داشته باشد. ایجاد روحیه دوستی در کودک از نتایج بسیار مهم داستان پردازی است که او را به فرهنگ خودی پایبند می کند. کشش ها و جاذبه های عناصر شکل دهنده قصه با خواسته ها و نیازهای روحی و روانی کودکان

رابطه دارد. در واقع قصه گویی یکی از مناسب ترین فنون برای درونی سازی تغییر است. بدون اینکه لازم باشد کودک بینش یا فهم خود را در مورد چگونگی وقوع تغییرات به زبان بیاورد. خود میان بینی کودک یکی از عواملی است که ساختارهای شناختی کودک را دست نخورده باقی می گذارد. عرضه دیدگاه ها و نقطه نظرهای دیگران در داستان کودک را از قید خودمداری می رهاند و انعطاف پذیر می کند. این بینش که دیدگاه های دیگران نیز قابل پذیرش است، ثمره تعامل ها و تجربه های کودک با شخصیت های داستان است. در مجموع می توان گفت قصه گویی به کودک کمک می کند تا مهارت های لازم برای زندگی سازگاران را بدون پیامدهای منفی فرا گیرد. به این معنا که قصه گفتن با نشان دادن درست و نادرست رفتارها و مهمتر از آن پیامدهای رفتار به کودکان کمک می کند همانندسازی با قهرمان داستان ها خود را رشد دهد. بنابراین در فرایند آموزش غیررسمی کودک مهارت های اجتماعی فرا می گیرد.

پیشنهاد های کاربردی پژوهش

- پیشنهاد میشود که در فرآیند یادگیری، قصه گویی، در نظام آموزشی گنجانده شود

بر اساس نتایج پژوهش حاکی از تأثیر شایسته قصه گویی در افزایش مهارت های اجتماعی و عملکرد تحصیلی کودکان و نیز با توجه به علاقه و گرایش کودکان به قصه و تأثیر پذیری کودکان از قصه و همچنین ماهیت آموزشی و جذاب قصه به نظر می رسد، برنامه قصه گویی به عنوان یک برنامه پیشگیری اولیه و آموزش پایه های در مدارس ما میتواند مورد استفاده قرار گیرد. گنجاندن مفاهیم اصلی مثل خود کارآمدی و مسولیت پذیری و کنترل اضطراب در قصه های می تواند در افزایش مهارت های اجتماعی دانش آموزان موثر باشد. با توجه به تأثیر قصه های بر مهارت های اجتماعی کودکان، خانواده ها، مدارس و مسئولان، زمینه لازم جهت ایجاد شناخت و آگاهی نسبت به قصه های را فراهم آورند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در مطالعه حاضر فرم های رضایت نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

مشارکت نویسندگان

دکتر احمد رضا اوجی نژاد 1، سیده زینب مویدی 2، فرشته دهقانیان 3

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Adam, E.K. Chyu, L. Hoyt, L.C. Doane, L.D. Boisjoly, J. Duncan, G.J. ChaseLansdale, P.L., & McDade, T.W. (2011). Adverse Adolescent Relationship Histories and Young Adult Health: Cumulative Effects of Loneliness, Low Parental Support, Relationship Instability, Intimate Partner Violence, and Loss. *Journal of Adolescent Health*, 49, 278-286
- Asad, M., & Moqaddar, L. (2022). The effectiveness of targeted storytelling on life values (responsibility - respect) and moral judgment of elementary school children. *Tafakor va Koodak Journal*. [in persian]
- Afzalkhani, M. (1400). Comparison of two methods of playing and telling stories on self-help skills and social skills of preschool children. *Scientific Quarterly of Educational Research Journal of Azad University, Bojnord Branch*, 17(69), -. doi: 10.30495/educ.2022.686645.. [in persian]
- Bahmani, P., & Barzgar, M. (2017). The effectiveness of bibliotherapy in reducing aggression and increasing social skills in preschool children. *Scientific Journal of Psychological Methods and Models*, 8(30), 205-218. [in persian]
- Bagherian, H., Zare, A., & Golmohamdian, M. (1400). The effectiveness of storytelling on the social intelligence education of preschool children in Kermanshah. *Library and Information*, 23(4), 155-172. [in persian]
- Factor, R., Rea, H., Dahiya, A., & Albright, J. (2021). An Initial Pilot Study Examining Child Social Skills, Caregiver Styles, and Family Functioning in the PEERS® for Preschoolers Program for Young Autistic Children and their Caregivers. *Research in Developmental Disabilities*, 121(2), 41-52. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2021.104152>.
- Fereydouni Moghadam, M. (2013). The examination anxiety and its relationship with academic performance. *Journal of Knowledge and Health*, 3(3). [in persian]
- Frouzanfar, F., & Frouzanfar, F. (2016). The effectiveness of storytelling on children's social skills. In *National Conference on New Researches in Management, Economics and Human Sciences, Kazerun*. [in persian]
- Lee, J. (2020). The impact of storytelling therapeutic methods on enhancing children's resilience against domestic violence.
- Khalilpour, P., Karimi, V., & Rafiei, N. (2021). The effectiveness of using storytelling and creative performance curriculum on the self-expression skills of preschool children. In *Fifth National Psychology Conference (Science of Life)*. [in persian]
- Marie-Nathalie Beaudoin, Amanda Tan, Caitlin Gannon, Meredith Moersch. (2017). A Comparative Study of the Effects of 6, 12, and 16 Weeks of Narrative Therapy on Social and Emotional Skills: An Empirical Analysis of 722 Children's Problem-Solving Accounts. *Journal of Systemic Therapies*, 36(4), 57-73.
- Nasirzadeh, B. (1401). The relationship between parenting styles and emotional intelligence in students. *New Ideas of Psychology*. [in persian]
- Podat, F. (2019). The effect of storytelling on the development of students' skills, intelligence, and social activities. *Ormuzd Dureh Research Journal*, 49(Appendix No. 2), 6-19. [in persian]

Pouladi, S. (1399). The role and position of storytelling in children. In the 6th National Conference on Positive Psychology Innovations.[in persian]

Rahimian Bogor, I., Shareh, H., Habibi Asgarabad, M., & Besharat, M. A. (2021). The study of the effect of assertiveness training methods on social adaptation. Journal: Educational Innovations, 6(23), 29-54.[in persian]

Wilson, A., & Sanderz, L. (2015). The efficacy of narrative therapy on the skill social of children Journal of psychology, 04, 40-24